

V Praze dne 25. září 2023
č. j.: 2053/2023

Rozhodnutí

Kanceláře prezidenta republiky – Odboru památkové péče

ve věci aktualizace rozsahu prací, údržby a restaurování exteriéru jižní fasády Velké věže, jižní a západní fasády Kapitulní knihovny a Kapitulního archivu katedrály sv. Víta, Václava a Vojtěcha

Kancelář prezidenta republiky – Odbor památkové péče, příslušná podle § 2 vládního nařízení č. 55/1954 Sb., o chráněné oblasti Pražského hradu, vydává na základě § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, toto rozhodnutí:

Správa Pražského hradu, příspěvková organizace, příslušná hospodařit s majetkem tvořícím areál Pražského hradu, předložila podle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. žádost o závazné památkové stanovisko č. j.: SPH 1825/2022 dne 2. listopadu 2022 k záměru opravy katedrály v roce 2023. Plánované práce v exteriéru katedrály sv. Víta, Václava a Vojtěcha, zahrnují restaurátorskou opravu jižní fasády Velké věže, jižní a západní fasády Kapitulního archivu. Zásah představuje komplexní restaurování architektury a potřebné kroky pravidelné systematické údržby. Během nynějšího provádění restaurování architektury došlo k upřesnění rozsahu poškozených partií, které nebylo možno v předstihu zjistit jinak než z nyní postaveného lešení nebo rozebrání dotčené partie. Na základě rozšíření rozsahu prací zjištěných během realizace uvedených restaurátorských prací Správa Pražského hradu předložila doplňující žádost o závazné stanovisko k vícepracím k akci SPH 2053/2023 „Katedrála sv. Víta – oprava jižní části balustrády“ ze dne 14. září 2023 ke kterému je vydáno toto doplňující rozhodnutí.

Vyhodnocení potřeby jednotlivých kroků zásahu vychází z dlouholetých zkušeností a podrobného sledování technického stavu katedrály, který se od roku 1972 stále zlepšuje. Plánovaná etapa systematické a komplexní údržby katedrály zahrnuje partii, která prošla restaurátorským zásahem v letech 1999–2000. Protože však jde převážně o partie značně namáhané povětrností, osluněním, lišejníky a mechem byl předpoklad, že v nepřístupných partiích může být zjištěn další negativní stav nad nyní předpokládaný rozsah, což platné závazné stanovisko v zásadě predikuje. Tyto negativní vlivy značně přispívají k porušení kamene a degradaci spár, což je třeba neodkladně řešit z hlediska prevence a dlouhodobého snižování namáhání historických partií katedrály. Zejména v návětrných nepřístupných partiích byla proti předpokladu z lešení zjištěna závažnější koroze pískovce hlavní římsy a další poruchy vyžadující pozornost. To se týká i partií v dešťových stínech sochařských děl – chrličů.

- Při podrobném restaurátorském průzkumu chrliče č. 44 v podobě okřídleného zvířecího monstra z doby okolo roku 1885, byly objeveny drobné atypické trhliny v částečně hmotově degradované spodní partii sochařského díla zhotoveného podle návrhu Josefa Mockera. Od nedávné vynucené výměny chrliče na jižní věži západního průčelí nechceme na základě zkušeností situaci nijak podceňovat. V souladu se stanoviskem zástupce Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky bylo zodpovědným restaurátorem osloveno odborné pracoviště Ústavu teoretické a aplikované mechaniky AV ČR se žádostí o provedení vyhodnocení stability chrliče ultrazvukovou metodou. Obdobným způsobem byla ověřována i vnitřní stabilita pískovce dříve osazované nově vysekané kopie chrliče a odborné pracoviště má s tímto poměrně komplikovaným průzkumem zkušenosti.

- V několika případech v partiích navazujících na hlavní římsu nebo sokl balustrády byly zjištěny starší poškození i opravovaná místa při minulém zásahu. Po vyhodnocení aktuálního stavu a konzultaci se statikem xxxxxxxxxxxxxxxx, specialistou na historické konstrukce, bylo rozhodnuto o provedení kamenických výměn za použití kopie či vložky z pískovce, protože jde o partie namáhané a staticky důležité pro dobré fungování balustrády. Principiálně byl zvolen postup v souladu s podmínkami platného závazného stanoviska. Dále bylo třeba rozšířit kamenické práce o výměnu jednoho z madel z roku 1903, které bylo shledáno vzhledem k poloze jako nevyhovující.

- Na západní straně v hlavní římsě nad Kapitulním archivem byla shledána poškozená profilace římsy. Degradaci způsobilo zejména historické zatékání před osazením nynějších kvalitních měděných žlabů, ale také jde jistě o výsledek vlivu silného západního proudění prolukou mezi nárožím katedrály a Starým proboštvím. Protože nejvíce byl erodí poškozen zejména obloun profilace pod vrcholem hlavní římsy, bylo by škoda jinak stabilní masivní prvek vyměňovat jako celek. Mimo jiné by to také znamenalo další náročné, bezpochyby nákladné, rozebrání balustrády a poměrně rozsáhlý invazivní zásah do hlavní římsy. Byl tedy proveden technologický proces pečlivého vyčištění a následné hmotové konsolidace zpevňovači kamene, což umožnilo následnou modelaci chybějícího profilu z kvalitního vápenného materiálu za použitím nerezových a polypropylenových výztuh. Postup se na vzorcích osvědčil a byl proveden i v závětrné partii jižního průčelí věže.

- Sokl balustrády je v místech osazených chrličů, zpravidla v rohových partiích, oslaben otvorem pro odvod vody do žlábků v zádech chrličů. Ve všech případech v rozsahu zásahu se v místě osazení chrliče, resp. pískovcové desce další vrstvy tvořící i sokl balustrády, nalézají při nárožích vertikální trhliny. Dle posouzení statikem nejde o trhliny zcela závažného charakteru, jsou způsobeny přirozenou tepelnou hmotovou roztažností materiálu kružby balustrády, která se časem projeví prasklinou v místě oslabení způsobeného prostupem odvodu vody a horizontálním žlabem vysekaným v desce. Jde o partii jižní s nejsilnějším osluněním. Pohyby jsou cyklické a nemá smysl prvky aktuálně vyměňovat – na to je jejich poškození ještě příliš malé. Ale pokud by do trhlín zatekala voda, mohl by vzniknout závažnější statický problém – následně i v římsě pod balustrádou. Z tohoto důvodu bylo rozhodnuto stávající trhlínu překrýt oloveným plechem. Protože se trhliny nachází vždy v těsném sousedství chrličů, bylo rozhodnuto navázat překrytí trhliny na rozšíření oloveného krytu paty chrličů. To jednak zamezí zatečení vody do trhlín a zároveň olovený plech poskytne rozšířenou ochranu nejvíce namáhané patní partii sochařských děla. Voda bude odvedena tak, aby chrliče nebyly nijak ohrožovány stékající srážkovou vodou.

- Při vyhodnocování stavu partií, které vykazují nějaká poškození nebo lze predikovat menší funkčnost, především z dlouhodobého hlediska, je obvykle přistupováno k preventivním

opatřením. V případě namáhaných maltových spár v místech zvláště ovlivněných dešťovými srážkami a možným zamrznáním vody, je obvykle přistupováno k jejich náhradě zalitím olovenou zálivkou. Tyto olovené spáry jsou dlouhodobě stabilní a lépe odolávají povětrnostním vlivům i s přihlédnutím ke specifické technologické úpravě dlouhodobě vyvíjené v rámci etap oprav katedrály sv. Víta. Při nyní prováděném restaurování architektury katedrály byla shledána potřeba rozsah olovených spár oproti původnímu záměru navýšit. A to zejména z preventivních důvodů a zajištění dlouhodobé životnosti opravy. Jde o partie dostupné pouze z lešení, což standardní cyklickou údržbu prodražuje a komplikuje.

Práce obsažené v žádosti o závazné památkové stanovisko k vícepracím k akci „Katedrála sv. Víta – oprava jižní části balustrády“ považujeme za přípustné.

Odůvodnění:

Toto rozhodnutí je závazným stanoviskem ve smyslu § 14 odst. 1 a 3 zákona č. 20/1987 Sb., neboť podle § 44a odst. 3 téhož zákona závazné stanovisko ve věci, o které není příslušný rozhodovat stavební úřad, je samostatným rozhodnutím ve správním řízení.

Správa Pražského hradu předložila podle § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. Žádost č. j. SPH 2053/2023 o závazné památkové stanovisko k vícepracím k akci „Katedrála sv. Víta – oprava jižní části balustrády“. Doplněvané práce považujeme za důležité a potřebné zvláště z hlediska komplexnosti a kvality provedeného zásahu. Podrobné podmínky stanovené v předchozím závazném památkovém stanovisku č. j.: SPH 1825/2022 dne 2. listopadu 2022 k záměru opravy katedrály v roce 2023 zůstávají v platnosti a jsou plně dodržovány.

Veškeré restaurátorské práce jsou prováděny pod neustálým dozorem zástupců Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky. Práce zahrnuté nad rámec původního odhadu rozsahu vyplynuly z převážné části z ohledání z lešení, protože vesměs jde o partie zcela nepřístupné.

Toto rozhodnutí vychází z § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., podle něhož v rozhodnutí orgán státní památkové péče vyjádří, zda práce uvedené v žádosti o rozhodnutí jsou z hlediska zájmů státní památkové péče přípustné, a stanoví základní podmínky, za kterých lze tyto práce připravovat a provést; základní podmínky musí vycházet ze současného stavu poznání kulturně historických hodnot, které je nezbytné zachovat při umožnění realizace zamýšleného záměru.

Poučení

Proti tomuto rozhodnutí se lze podle § 80 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, odvolat do 15 dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí podáním učiněným ke Kanceláři prezidenta republiky.

Vyřizuje:

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx.

Telefon: 224 373 358

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

xxxxxx

Odbor památkové péče
Kancelář prezidenta republiky